

Ali je Sov. Unija vsled nacijskih zmag v skrbih?

UPI DEMOKRACIJE ZA STALINOVO
POMOČ SE NE BODO URESNIČILI. —
UKRAJINA ŠE V NAČRTU NEMŠKEGA
"ŽIVLJENJSKEGA PROSTORA"

Letošnji prvi maj so v Sovjetski Uniji praznovali v znamenju gesla, "Slava Stalinu, ki nas je obvaroval vojne!"

Ah ob enem je iz raznih notic v sovjetskem tisku razvidno, da se vojna v Evropi ne razvija takoj, kakor bi bilo po godu režimu v Moskvi.

Hitler zopet napadan

Pričeval je menda, da se bo Nemčija utrudila ali pa celo izčrpalna predno bi mogla postati Rusiji nevarna. A dogodilo se, da je sedaj jačja v vsakem oziru kot pa je bila meseca avgusta 1939, ko je sklenila pakt prijateljstva z vlado v Moskvi. Da je začelo merodajne kroge v Rusiji skrbeti pred nevarnostjo nemške invazije, je razvidno iz tega, da so komunistični listi izven Rusije spet začeli napadati Hitlerja, dočim so do nedavna mlatili samo po Angliji. A v Sovjetski Uniji ne sme pisati žaljivo o Nemčiji ali njenemu firerju noben časopis.

Nepojasnjena prepoved

Nemški napad na Jugoslavo ni bil v sovjetskem tisku prav nič kritiziran, pač pa le Bolgarija in Madžarska, ko sta udarili po Jugoslavijo šele ko jima je Nemčija dovolila.

Ko pa je sovjetska vlada koncem aprila to leto vodstvu svojih železnic naročila, da se ne sme preko Rusije nič več prevažati muničije iz ene v drugo deželo, so nekateri to smatrali za poteko proti Nemčiji. A drugi trdijo, da je ta odlok udaril najbolj za Turčijo, ki ima velika naročila v muničijskih tovarnah na Švedskem, pa jih sedaj vsled ruske prepovedi ne bo mogla dobiti.

Nemčija je dobila mnogo vojnega materijala, rafiniranega olja za aeroplane in raznih kovin iz Amerike preko sibirskih zelenic. Vlak za vlakom je šel po nji z materialom v Nemčijo in nazaj pa z nemško muničijo za Japonsko. Nemci imajo raznih stvari v izobilju, na primer orožja, ki so ga vzeli poraženim deželam, manjka pa jim kovin, živil in olja. Dovajanje tega blaga Nemčiji preko Rusije vlada v Moskvi ni prepovedala. Njen ukrep glede prevažanja muničije je torej nepojasnjeno, ker zadene ne le Nemčijo nego dežele kakor je Turčijo, katera je vsa ta leta v prijateljstvu z Rusijo.

Tajni nameni

Mnogi v Zed. državah in v Angliji menijo, da delata Stalin in Hitler še vedno sporazumno. Sumijo, da imata tajen dogovor za razdelitev Male Azije, kakor sta ga imela glede Poljske, baltiških dežel in Rumunije.

Chicago

Koncert Save V NEDELJO 11. MAJA

v dvorani SNPJ.

(Čitatejo spored v tej številki.)

ALI JE UNIJA PREMOGARJEV ZMAGALA?

Stavka premogarjev, ki je trajala blizu mesec dni, je do malega končana. Le še tu in tam sporazum z operatorji ni še sklenjen.

Nekateri kritiki pravijo, da bi bil John L. Lewis dobil za UMW vse to male koncesije tudi brez stavke.

Glavna in pravzaprav edina pridobitev za premogarje je zvišanje mezde \$1.00 na dan. Druga koncesije, ki so jih dobili, so le teoretične veljavne.

Vodstvo umije je imelo v boju za obnovitev pogodb star problem. Družbe, ki unijo U. M. W. of A. priznavajo, so od nje že od nekdaj zahtevali, da naj uvede povsod enako mezzo in enake delovne razmere. Ce

pa bodo družbe, ki unije ne priznajo, lahko dobole delavce za tretjino nižjo mezzo, kakor unijske, kako naj potem kompanije, ki se ravna po pogodbi z UMW, tekmujejo s konkurenčnimi?

To je bil temeljni vzrok, čemu je unija UMW po prejšnji vojni skoraj do kraja propadla in še tam, kjer je bila priznana, je bila mezzo premogarjev veliko preniza za dostojno preživljvanje.

V sedanjem sporu se je šlo zaradi premogovniških družb na jugu. Čemu naj bo mezzo ondostnih premogarjev nižja? Mar zato, da južnajške kompanije lahko prodajajo premog po nižji ceni in v zlici temu z izjemo v revirjih, kjer spora

večjim dobičkom?

To so zahtevali vedeti operatorji s severa in John L. Lewis pa je s tem dobil nalogo, da izravnava to razliko.

Uspelo mu je le deloma. Operatorji na jugu so pristali v znatno zvišanje mezde bolj na Rooseveltov zakon kar pa na Lewisov pritisk.

Ker je mezzo na jugu za premogarje v zlici zvišanju \$1 na dan še vedno nižja kakor na severu, se bodo pogajanja med družbami na jugu in UMW 12. maja začela znova, med tem pa se je z odobritvijo obespornih strank na apel predsednika Roosevelta minuli teden obnovil obrat v vseh rovih,

še ni bilo mogoče končati. Med temi je bil do zadnje sobote tudi Illinois.

Razlika v unijskih premogovniških med jugom in severom v mezdi je bila do sedaj 40c na dan. Sedanje stališče UMW in operatorjev na severu je, da mora biti mezzo povsod enaka, čemur pa se jug upira. Tam namreč plačujejo vse delavce po nižji lestvici kot pa je v veljavi po ostalih krajih Zed. držav. Uniye AFL in CIO so potrošile v organizatoričnih kampanjah že stotisočača, da to konkurenčno zlorabljanje delavcev v industriji ter v rudnikih na jugu odpravijo, oziroma ga izenačijo z onim v drugih krajih Sev. Amerike.

OSHODU V CHICAGU, KI SE JE VRŠIL POD FIRMO RELIFA ZA JUGOSLAVIJU

FRANK ZAITZ

Mnoge korporacije so v mihulih tehničnih zvišalih mezdu po 5 do 10c na uro. Premogarjem je zvišana en dolar na dan. Njihov zasluzek, ako bodo delali stalno, bo znašal povprečno \$35 na teden. A le malo jih je med njimi, ki so stalno zapošljeni.

General Motors, ki je v sporu z unijo avtih delavcev, je pripravljena zvišati mezzo po 2 do 5c na uro. Pravi, da bi to zneslo 15 milijonov dolarov na leto. Unija zahteva 10c na uro več za vsakega delavca in pa zaprti delavnicu.

Vse večje jeklarske družbe so zvišale mezdu. Toda povprečen zasluzek je v zlici temu nižek.

Vsa ta zvišanja bi imela kazne, kadar se bi življenske potrebosti in stanarinu ne višale hitreje kakor mezde.

Ali je Anglija res izgubila vojno?

V Zed. državah so prijatelji nacijev močno razširili vero, da je vsaka nadaljnja podpora Angliji popolna izguba, kajti vojno je Velika Britanija že izgubila. Lahko se Hitlerju upira še pol leta, morda celo leto in dalj, toda le s pomočjo Zed. držav, toda vojna srca ostane na nemški strani do konca.

Vzrok, da se to mnenje širi tudi med prijatelji Anglike, je, ker ji res slab prede. Proti sebi ima vsles svoje imperialistične sestavine vedno več sovražnikov, ki pa ne vedo, da ko se odresejo Anglike, pridejo pod se vse hujši nacijski imperializem.

Vlada v Londonu še zatrjuje, da Anglija ne bo poražena, a dvom v njeno nemaglavost se vendarle širi toliko, da je to velik udarec tudi na Rooseveltovo vnanjo politiko.

Anglija potrebuje zdravnikov

Vsled silovitih bombnih napadov na angleška mesta je nastalo po vsem Angleškem pomajkanje zdravnikov in bolničark. Iz Zed. držav se je pričasnilo za službo v Angliji že nad 500 ameriških zdravnikov.

Ubežni kralj srečno utekel

Rumunski kralj Karol in njegova tovarišica Magda Lupescu sta se srečno iztaknila s Hitlerjevih klešč in dobila zatevje na Kubi.

Italija brez mesa

V Italiji si smejo privočiti meso tudi bogataši samo še dva dni v tednu. Do 4. maja so si ga smeli nabaviti določene odmerke za tri dni v tednu. Revne družine pa ga nimajo niti ob nedeljah.

VAŽNOST KLUBOV J. S. Z.

V sedanjem zmedi, ko se tudi v naši javnosti boli reakcija in se postavlja na celo borbe za "demokracijo", osvoboditev Jugoslavije itd., lahko naši sodruži znova uvidijo, kako potrebna jim je organizacija, kakrsna je J. S. Z.

Na prošli konferenci v nedeljo 27. aprila v Milwaukee smo uvideli, da to dejstvo priznavajo tudi naši milwauški sodruži, čeprav so se s svojim klubom ločili od JSZ. Nekdo izmed njih je dejal, da bi se to bržkone zgodilo, ako bi bil dospel na njihovo sejo zastopnik eksekutive JSZ iz Chicaga in pojasnil kako in kaj.

Potreben je, da se klub v Milwaukee vrne v JSZ, in pa da se obnovita klub v tako važnih naselbinah kakor sta Waukegan in West Allis.

Na somišljenike v teh in drugih naselbinah apeliram, da sodelujejo z nami, kadar bodo povabljeni, da naj pomagajo v organizatorični akciji.

In posebno še, kadar se odločimo za svoje stališče na temelju našega programa in se podamo zanj v boj v organizirani kampanji.

zacijs na sestanku 19. aprila v Chicagu. V politiki se je skušal že večkrat uveljaviti v republikski stranki, namesto v svojem precinku in wardi, ki se nahaja v okolici slovenske naselbine župnije sv. Stefana. Te podatke navajam, ker je dobro, da naši čitatelji pozna vse, ki so na celu pomočne akcije za Jugoslavijo.

Predsedoval je kakor je pač običaj v krogih, v katerih se giblje. Veliko čestitanja, vsemu govorniku se je zahvalil "za krásne besede" in jih predstavljal s komplimenti. A načel je vsem, da naj ne govorje dalj kot pet minut.

Dvorana je bila napolnjena dobre dve tretjini.

Prvi je pel slovenski cerkevni zbor Adrija. Zapel je ameriško himno. To je bil edini slovenski pevski zbor, ki je nastopil na javnem shodu "jugoslovanskih relifnih odborov". Druga dva sta bila srbski zbor Branko Radičević in hrvatska Zora.

Predsednik Jurjevec je nato predstavil vladiko srbske pravoslavne cerkve, ki je v par besedah zeleni temu zborovanju uspehl in mu izrekel svoj blagoslov. Ko je bil predstavljen, se je nekaj Srbov dvignilo in klicalo druge, da naj store isto njemu v počast. A ljudje se niso odzvali, pa so se tuk nato posledi tudi oni.

Napačno tolmačenje

V svojem govoru in v predstavljanjih je predsednik Leo Jurjevec in nekateri drugi govorniki označeval Jugoslavijo za demokracijo.

Morda so tako napačna tolmačenja vzrok, čemu na shodih Jugoslavije v pomoč ni udeležbe in navdušenja, kakor si ga sklicatelji žele in pričakujejo.

Jugoslavija je imela eno najbolj starodomnih diktatur že nad deset let, do svojega konca. Njena vlada si od smrti kralja Aleksandra naprej ni več prizadevala, da si dobi zaslonbo med ljudstvom, kot to delajo moderne fašistične diktature, nego je uvajala fašistične metode zgolj z žandarsko silo.

Znan je, da sta bila pokojni dr. Korošec in prejšnji premier Stojadinović smrtna nasprotnica svobodnih delavskih unij. V kolikor jih nista zadušila ona (Nadaljevanje na 2. strani.)

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v stevilki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1908.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Delovanje za fašizem pod masko borbe za mir

L New Yorku, v Bostonu, v Chicagu, v St. Louisu, v Milwaukeeju itd se vrše shodi pod pokroviteljstvom organizacije, ki se označuje za "America First".

Kdo jih finančira? Propaganda, ki jo vodi v korist hitlerizma, stane stotisočake! Le nekaj prispevateljev je bilo označenih javnosti. Drugi žele, da se njihovih imen ne objavi.

"America First" si je osvojila nekoč progresivnega senatorja Wheelerja, Charlesa Lindbergha in mnogo drugih prominentnih ljudi. V kolikor služi njenemu namenu, podpira "America First" tudi komuniste in njeni člani prispevajo za fonografske govorice Normana Thomasa, ki se jih oddaja po radiu širok dežela.

Za socialistični program ne bi dali niti enega centa. Za borbo proti podpiranju zaveznikov pa magari milijone.

Ali ste že bili kdaj na shodu propagandne agencije "America First"?

Je zanimivo opazovati ljudi na njih. Udeležujejo se jih skandinavci Lindberghovega tipa, ki se smatrajo za "belo" (po Hitlerjevu, za "čistokravo arijsko") ljudstvo. Sovražijo vse, ki niso "white people". Med "nebeli", inferiorni ljudi stejejo vse slovenske narode, Žide, Italijane in kajpada zamorce.

Poleg potomcev Švedov in Norvežanov vidite na takih shodih množico Nemcev in ljudi nemškega pokolenja, ki smatrajo, da so Zed. države storile Nemčiji v prejšnji vojni silovito kričico in da jo skuša predsednik Roosevelt ponoviti v sedanji vojni.

Tudi Italijane vidite na shodih organizacije "America First". A je očvidno, da se ne počutijo domače, ker jih "arije" ne poznavajo za "bele" ljudi.

Zelo obabno se vedajo Irči. S pomočjo katoliških duhovnikov in nacijske propagande se je irski sloj v tej deželi navdušil za boj zoper Anglico, katero že od nekdaj sovraži.

Židov ni na shodih "America First", razen kar je komunistov med njimi. A čutijo pa se vzliz sorodnosti idej, ki jih goje skupno s fašisti, na njih za tuje, čeprav so pod "domačo" streho.

To početje vrše vsled "nove linije". Vztrajajo pri nji le najzvestejši komunistični verniki, in pa strankini birokrati, ki jim je skleda leče več kakor prepričanje.

Shod se prične. Govornik grmi, da hoče Roosevelt to deželo zapleniti v vojno. Vse ljudstvo je proti vojni, le taki in taki ljudje so zanjo. Vsi lahko uganejo, da ima Žide, Slovane in anglofile v mislih.

Massa ploska. Kadar govornik napada Roosevelta, massa "muka" po kravje.

Senator Wheeler kliče navzoče "arije" v borbo zoper vojno. Ljudstvo mu odgovarja z aplavdiranjem stope.

V sredi svojega govora zaradi lepšega omeni, da je ne samo proti nacijsku, nego tudi proti komunizmu.

Nič ploskanja. Smrten molk na vsakem shodu "America First" ob vsaki takem omembji.

A ko hitro spet omeni Roosevelt, se dvigne "mukanje", da se tresejo stene.

Začne naštrevati grehe Anglije. Veliko jih je. Noben govornik ni zanje v zadregi. Massa navdušeno ploska.

Govornik Wheeler grmi, da smo proti umeševanju v vojno. Odobravljajo. Kliče narod, naj pove Roosevelt jasno in razločno, da nasprotuje njegovi vnanji politiki. Ako je ne preprečite, bo konec naše demokracije in Roosevelt postane diktator. Mar to hočete? Po dvoranji ori vzklik "no".

"Da, mi nočemo Hitlerja," poudari govornik.

Massa molči. Kajti masa, kakršna prihaja na te shode, ga hoče. Nasprotuje le Rooseveltu in njegovi politiki, ne pa Hitlerju.

Kalvarija mednarodnega delavstva

Prvi maj je minil. V Nemčiji je ta dan zakonit praznik zato, da mu je Hitler ubil pomen. V Rusiji so ga praznovali z apeli na delavce, da naj se bolj pridno garajo in služijo obvezovanju, ker se ni ve, kdaj udari sovražnik.

Kateri sovražnik? Mar ni Moskva z njim sklenila nenapadni pakt in prijateljstvo za dobo 10 let?

V Španiji, Belgiji, v Franciji, Avstriji, na Poljskem, Norvežem itd. ni bilo prvega maja. Proletariat strada in nad njim zvižga fašistični bič.

Se nikdar, od kar je bil pred pol stoletjem proglašen prvi maj za mednarodni delavski praznik, ni bilo delavstvo v bolj tragičnih razmerah in bolj zasluženo, kakor je letos. In bo ostalo v zasluženju, dokler se ne otrese totalitarstva in ustvari sistem, za kakršnega je manifestiralo in se borilo zanjo do časa, ko je pojemaču kapitalizmu priskočil fašizem na pomoč in udaril po svobodnih delavskih organizacijah z naj-brutalnejšo silo ter jih sesul.

STAVKOVNIH "POCITNIC" PREMOGARJEV KONEC

Stavka premogarjev je bila minuli teden v splošno poravnana. Podali so se tudi operatorji v južnih državah, dazi ne "stodostotno". V nekaterih revirjih

spor je ni poravnana. Gornje je slika premogarjev v Duši Glen, majni bližu St. Clairsville, O., ko se po stavki vracači na delo.

O shodu v Chicagu, ki se je vršil pod firmo relifa za Jugoslavijo

(Nadaljevanje z 1. strani.)
dva, je dokončala njuno delo Cvetkovićeva vlada.

Režimi, ki se opirajo zgolj na žandarje in na sodišča, so med ljudstvom brez opore. V Jugoslaviji je bila dovoljena samo vladna stranka, ki pa ni imela nikakrsne socialne ideologije, nego temeljila samo na birokraciji in v Sloveniji tudi na katoliški duhovščini. Opozicija je sicer smela pri zadnjih volitvah nominirati svoje kandidate, ni pa ji bilo dovoljeno organizirati svobodno stranko. Vzlič temu teror vlade je bilo oddanih proti nji toliko glasov, da ni njena skupščina in njen senat zastopal drugega kakor sebe in vlado.

Molčati pred temi dejstvi, ali pa jih zakravati s trditvami, da je bila Jugoslavija "demokratična", bi bilo zavajanje.

Njen državni aparat je bil tako trhel in korumpiran, da je bil nesposoben funkcionirati že prvi dan nacijskega napada na Jugoslavijo.

Z vzlikanji kralju se lahko navduši tega ali onega, toda svobodi Jugoslavije, tudi ako se je osvobodi Mussolinijevga in Hitlerjevega fašizma, se ne dela s tem nikakrsna usluga.

Režim, ki jo je vodil in zavil, ne zaslubi ne hvale in ne podpore. Zavedni jugoslovanski delavci, združeni v času prejšnje vojne v JRZ, niso hoteli podpirati niti Pašičeve vlade, ki je bila vsekakor vsaj moralno postreneja, kakor pa je bila vlada Jugoslavije skoz zadnjih petnajst let. Toda bili smo proti Pašiću zato, ker je hotel državo pod starim redom, državo starega modela, s hegemonijo nad "osvobojenimi" kraji, kar je razvoju Jugoslavije prinašalo tragedijo za tragedijo in v uru njenje najteže preizkušnje pa se je sesula kot da ni imela v svojem drobu nikakrsne odporne in organizatorične sile.

Josip Zalar nastopil

Za govornika v imenu slovenskih podpornih organizacij, ki so ustanovile svoj relifni odbor, je bil predstavljen glavni tajnik Kranjsko-slovenske katoliške jednote Josip Zalar. Pojasnil je, da je relifna akcija že v teku in tudi potreben koraki, da se dobi dovoljenje zanjo od drž. departmanta v Washingtonu, so bili že storjeni. Nato je prečital nekaj stavkov iz proglaša slovenskih podpornih jednot in zvez. Zalar je tajnik njhognega pomožnega odbora.

Vincent Cainkar se zborovalna ni udeležil. Ko so sklicali, ukrepali, komu bi poverili predsedovanje shoda, so se zedinili, da se to čast poveri Cainkarju. Ker je ni sprejel, jo je dobil Jurjevec.

Poleg navedenih je govoril precej drugih, Josip Bazdarje je dejal, da mu v petih minutah ni mogoče povedati kar mu je na duši. Ko se je razvivel, je na uro pozabil in svoj govor podaljal v nadaljnje minute.

njen stališče pravilno — tedaj tisti, ki verujejo v demokratični, socialistični nov red za Jugoslavijo, Evropo in ves svet, nimajo v njih za svojo stvar nenesar pridobiti v svojem narodom v takih relifih v ničemer koristiti.

To je dobro vedel v času prejšnje vojne Etbin Kristan. Zato je propagiral ustavnitev zborovalce češki konzul Jan Papánek in v imenu Poljakov F. Swietlik.

V dvorani so bile tudi skupine članov Ameriške-jugoslovanske legije v uniformah in z zastavami, ter nekaj drugih le-

gionarjev.

Tudi precej policajev je bilo naokrog, ki pa niso imeli kaj početi.

Govoril je tudi jugoslovanski konzul Cabrić, ki pa ni bil v tiskanem sporedu, in nazadnje poslanik Konstantin Fotič.

Predsednik Jurjevec je pozval navzoče, da naj vstanejo in ga pozdravijo, kar se je zgodilo.

O Fotiču pripovedujejo, da je človek liberalnih nazorov, da je ga je njegova vlada skušala celo iznebiti s tem, da ga je poslala na "nevažno" mesto v Washington (v resnici je ta služba v Washingtonu tudi za jugoslovansko vlado era izmed najvažnejših v njeni diplomaciji), in pa da Fotič ni soglasil s politiko "apizanja" osišči in pravilno — Tedaj tisti, ki je na vredno.

Ko smo opravili s tem, je še svetoval: Pišite Michaelu Readingu v Californiji. On naš vrt pozna in ve tudi kaj potrebuje. Sedaj sem že več kot tri leta zastopnica Proletarca. Moje

članice, ki je težko delo. Posebno se pri takih naročnikih, h katerim je treba iti po petkrat ali večkrat, predno se jih pričobi, da naročino obnove vsaj za pol leta.

Lahko je dobiti obnovitev naročnine pri vseh tistih, ki razumejo, kako težavno je to delo. Dajo ti jo za celo leto brez ugovarjanja.

Pri tem delu, in pri nabiranju oglasov, mi dosti pomaga John Krebel, za kar sem mu jako hvaležna.

Nove naročnike mi je pa težko dobivati. Nagovarjam enega ali drugega, naj se naroči na Proletarca, pa dobiti v odgovor vsake sorte izgovore, med njimi seveda največ običajnih, kot imam že preveč časopisov, ali berem Proletarca v čitalnici, imam Prosveslo, "ki ravno tako piše" in pa druga slična izbegavanja. Na primer: "Kaj

čem podpirati socialistični list, saj ne boste nikam prislali! Pisate zoper Rusijo, zato va ne marjam. Kaj mi če list, ko pa ne čitam nobenega časopisa. Ah, kaj bi dajal \$3 za naročino! Mar ni boljše, da jih zaprijem?"

Pri našem delu (agitiranju na list) torej slišimo vse to in se marsikaj. Pa sem se temu že privadila.

V klubu št. 27 JSZ smo mili teden prejeli Majski glas. Treba se nam bo potruditi, da ga razprodamo. Kakor vsako leto, bom tudi letos storila kolikor bo v moji moći, da jih bom čimveč razpečala.

Sedaj pa še nekaj o predlogu "Big" Tonyja Tomšiča. Tudi jaz ga podpiram, enako Frank Klemencič, ki mi je v ta namen izročil en dolar in izrekel željo, da bi se jih na Tomšičeve priporočilo odzvalo čimveč tudi drugih.

Proletarec zaslubi, da ga podpiramo in ohranimo, ker se bori za delavsko pravice.

Jennie Dagarin.

stvar še preveč riskirana, je bilo mnenje odbora.

Center ima mnogo obiskovalcev tudi iz drugih krajev. Letos so ga obiskali sledeči (omenjeni so le oni, ki so se podpisali v knjigo): Frank Klun, Chisholm, Minn.; Frank Bombach, Detroit, Mich.; Augie J. Smolich, Aguilar, Colo.; Rudy Benedict s soprogo, Detroit, Michigan; Martin Lurio, Hermann, Pa.; Ben Palinski, Wendell, Pa.; Peter Valenčič, Cleveland, O.; Leo Zornik, Hermann, Pa.; Albert Flere, Niles, O.; El Benson, Milwaukee, Wis. (bivši socialistični šerif); Fabian Zlodi, North Chicago, Ill.; Jack Meseec, Waukegan, Ill.; Mike Misouri in soproga, Pasadena, Calif.; Jože in Ljija Menton, Detroit, Mich.; Jos. Hachevar Jr., Pueblo, Colo.; Anna Barbic, Cleveland, O.

Tu, kot omenjeno prej, so navedeni le oni, ki so se ob svojem obisku v centru podpisali v knjigo. A Luka Groser, ki upravlja družbeni klub, bi lahko navedel še mnogo drugih imen.

Tajnik družbenega kluba je Frank Sodnik, ki marljivo skribi, da obdrži člane v "good standing". Članarina je bila v prvi vrsti, ker je bila priredba prevedena aranžirana, ker je bilo v odboru precej takih, ki znajo bolj paradirati kot kaj uspešnega organizirati in ker se je priredba vršila v mestu. Naš narod ni vajen mestnih dvoran, zato je zgrešeno, da se ga vabi tja, kjer se ne počuti doma.

Clevelandski "Music Hall" ima nad 3000 sedežev, priredbe pa se je udeležilo okoli 1500 oseb. Ali ne bi bilo bolje, da se bi vsa stvar vršila v Narodnem domu na St. Clair Ave., katerega auditorij spravi v sili pod svojo streho do 1500 oseb?

Naši ljudje so imeli že nekajkrat priredbe v "Music Hall", a vsakikrat so bile velik fiasco. Torej, zakaj siliti v mestu? Čas je, da se iz preteklih izkušenj kaj naučimo!

Na koncu naj se pristavim, da te besede nisem napisal zares, da kaj potrošite. In ko ste na obisku v Chicagu, lahko v našem centru izveste za naslove rojakov, ki jih želite videti.

Na Lawndale Ave. je tudi gl. urad SNPJ. Vsakdo, ki pride sem, si ga želi ogledati. Tukratravje je Bergerjev hotel, ki slovi med rojaki posebno vsled izborne domače kuhinje. Nedaleč od tu je gostilna Johna Hujana. In nizje proti vzhodu Ivanškova in mnogo drugih.

P. O.

O agitaciji

Cleveland, O. — Tedaj dolgo nisem niti poročala o agitaciji za Proletarca, to pa zato, ker se težko pripravim k pisaju.

Sedaj sem že več kot tri leta zastopnica Proletarca. Moje

kot drugih agitatorjev skušnje so, da je agitirati za delavski list jako težko delo. Posebno

še pri takih naročnikih, h katerim je treba iti po petkrat ali večkrat, predno se jih pričobi, da naročino obnove vsaj za pol leta.

Lahko je dobiti obnovitev naročnine pri vseh tistih, ki razumejo, kako težavno je

BOGOMIR MAGAJNA:

Fantazija na Ratitovcu

(Nadaljevanje.)

Tista noč pa je bila čudna, nad vse prečudna. Grmenje je stresalo barako. Strmel sem dolgo skozi temo proti vratom, potem sem se spasil počasi kot jazbec iz brloga, iz barake. Viha mi je bila z nalinom v obraz. Strele so krizale kot roj orjaskih kresnic vso kotlino in ni bilo presledka med gromi, ob katerih so se stresale skale. Počasi sem lezel po bregu med smrekami navzgor in se naslonil s hrbotom na eno izmed njih. Dež, ki je bil čez obraz, mi je sleplil oči. Možgane mi je preblisnila čudna misel, polna silne in napete radovnosti: "Če si Ti res nekje, pokaži to sedaj!" A še preden sem misel izgovoril, sem se zavedel nenege nesmisla in odpri oči. — Mraz je naraščal od hipa do hipa in mi stresal telo. Tuk nad smrekami so drvele črne mase polne bliskajočega se ognja. Potem so počasi, počasi zamirali gromi in ugašali bliški. Črni zastor nad glavo se je pretiral. Krog odprtine je začel reko kot v ognju in skoznjo je planilo med smreke nekaj žarkov mesečine. Trudno sem se vlekel nazaj proti taboriču. "Stoj!" je zaklical vojak na strazi in potem še enkrat sratio: "Stoj, kdo si?" "Jaz sem," sem mu odgovoril. "Naprej," je zakrical vojak.

Ko je človek v višji gimnaziji, tedaj mu je en poljub več kakor pozneje v življenju tristo. V tisti dobi me je vprašala mati: "Čemu se vozil te počitnice toljkokrat v Trst?" "Zelo rad gledam morje," sem odgovoril. "In tisto morje ima zelo široke, plave oči." je pristavila mati in se smejala. "Tisto morje je bilo lansko leto v tem kraju na letovišču!"

Elda je imela res kot morje žive oči in je bila še bolj vihar na kot so običajno petnajstlet-

na dekleta. Marsikdaj sva odšla na kraško visoko planoto, kjer so bile ogrete polne njenega smehta v razigranosti. Tisti dan je solnce ravno tonilo za bregovev Elda se je med tem, ko si je popravljala razmrsene lase, nenadoma zastrmela proti severozahodu in začepala: "Kaj je tam v dajavi? Ali se je vnele nebo?" Kdor še ni nikoli gledal na Julijsko in Savinjske vrhove prav od daleč — morda z vrha Zagrebške gore ali z grebenom na Gorjancih ali s planot visokega Krasa v Primorju — še ni videl ene izmed najlepših slik, ki jih človek lahko sreča v življenju. Na daljnem obzorju se dviga nekaj visokega, — podoba je odeta v tenko sinjemodro svilo in ob robovih obrobljena s širokim, zlatorumenim ali pa škrlnatim pasom — kakor bi človek gledal gore, ki stoji pred vhodom v deveto deželovo. Da, Eldine oči so bile upravljene polne začudenja. "Ne, nebo se ni vnele, ampak to so Julijsko Alpe," sem odgovoril. "Vzemi me seboj na tiste gore," je dejala in jaz sem ji takoj obljubil. Obljubiti je lahko; in kdo bi si bil takrat misil, da si bo vzela te gore tako k srcu. Nisem imel več miru pred njo, in kamorkoli sva šla, me je vpraševala: "Kdaj pojdeva?" Jaz pa sem dobro vedel, da ne bom mogel dobiti denarja, da bi šel. "Za vsako drugo stvar, da za tiste gore ne," bi rekli doma. Očetu in materi lagati pa bi bilo nemogoče. Neki dan mi je Elda nenadoma izjavila: "Medicinc D. K. me je parkrat obiskal in zadnjie mi je obljubil, da me vzame na tiste gore s seboj. Ali veš, da je bil že na Triglavu?" — "Kar vzame naj te," sem odgovoril. Nato sva se sprla hujše kot kdajkoli poprej. Deset dni pozneje mi je pisala: "Zbolela sem za influenco. Ležim sama

"NALIVNO PERO" OROŽJE SABOTAŽNIKOV

Na vrhni sliki je pero, ki izgleda povsem nedolžno, toda je napolnjeno s kemikalijo, ki prežige jeklo. Ko se tekočina vname, povzroči posledice, kot so vidne v manjši sliki na desni strani. Sabotažniki so to kemijo neslavili za oviranje ameriških vojnih naprov že v času prejnjega svetovnega konflikta. Detektivi zvezne vlade, ki vse take trike poznavajo, noč in dan pazijo na osmljene ljudi, namreč na take, ki so česa zmožni in so ob enem znamovanju za petokolone.

v sobici in zelo mi je dolgčas. Na gore pojdeva pozneje, sedaj me pa obišči!" — Odgovoril sem: "Kar tisti medicinc pod temi skalami?" — "Ne bo se, saj bom plezala s teboj. Vrvi pa nam ni treba, ko visi mesecina po skalah. Kar mesecine se bova oprijemala," je vzkliknila s polnim zaupanjem. "O, Elda, povedal bom Gregorinu, kako lahko je plezati s pomočjo mesecine. Z lahkoto premaguje skale." Plezal sem naprej, Elda tuk za menoj, in njen smeh je bil zmerom veseljši; kmalu sva dosegla do tistih treh planink: "Elda, tako lepih in se nihče trgal svojemu dekletu."

(Konec prihodnjic.)

Vabilo na spomladanski koncert Save

Chicago, Ill. — Po dolgem pripravljanju in pričakovanju bo čez par dni — 11. maja — na vse zadnje le prisel dan Savinega pomladnega koncerta. Iz mnogih člankov v Prosveti in Proletarju, ste se do sedaj že lahkotno dobra prepričali, da smo se zares pridno vadili, tako da bo koncert prvovrstno vprizoren, s pestro in zanimivo vsebino. Odkar sem zadnjic natančnejše opisala posamezne točke programa, smo dodali še eno. Namreč, da bo naš gost na tem koncertu mladi Carl Church, nekdajni Savan. Radi študij je moral opustiti redne vaje Save, toda v nedeljo bo kot solist zopet nastopil na našem odrvu. Poleg par angleških pesmi bo zapel "Gor' čez jezero". Ako se spominjate Carla, ko je bil še pri Savi, vem, da ne boste zamudili njegovega pesja. Kaj si se zmisliš, da si postila čevljiva doma. Ali ne čutiš, kako hladna je noč. Zbolela boš za influenco in umrla." — Ozrla se je in v njenih velikanskih očeh so se zalesketale solze: "Za vsako malenkost, prav za vsako malenkost me zmerjaš." — "Ali Elda, ženske ste kakor otroci. Nobene stvari vam ni mogoče dopovedati. Na Ratitovcu piha vendar vsako noč zelo mrzla burja." — Ni odgovorila. Prišla sva iz gozda in dospela naenkrat čez strme trate do skalovja...

Ustavila se je pred prepdom in se mi nasmehnila. Ta hip sem se zavedel, kako lepa je bila. — Dvignila je desnico in pokazala proti vrhu pečin. Zagledal sem visoko na njih tri velikanske zlatogorečne planike. "Res, to so najlepše planike; še nikoli nisem videl rasti takih," sem rekel. "Iz oči ti berem, da bi rada imela tiste tri planike. Toda kako naj pride do njih, saj nisem smeli plezalec Gregorin, ki je tem veseljši, čim več previsov mu štrli nad glavo. Tudi nimava nobene vrv." — Planika je v jok. Stisnil sem ji glavo v dlani in ji dolgo gledal v slike oči. "Pa pojdem, če hočete imeti tiste tri planike. Le paziti morava, da naju ne dobi čuvan planik Andrejka. Seveda, kako volbeno blizu bi si bila lahko

Torej, na svidenje v nedeljo! Marja.

Ste Majski Glas že na naročili?

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV J. S. Z., PROSVETNE MATICE IN PROLETARCA

Seja dne 4. aprila 1941.

Prisotni na seji 4. aprila 1941 Joseph Drasler, Filip Godina, Fred A. Vider, Frank Zaitz, Frank S. Tauchard, Angela Zaitz, Anton Zaitz, Ivan Molek in tajnik Chas. Pogorelec.

Odsotni: Kristina Turpin, John Owen in John Rak.

Predseduje: Vider.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Dopisi. Tajnik prečita pismo Franka Česna iz Clevelandja, ki odgovarja, da je predstavnik v prosvetnem odseku sprejme.

Tajnik omeni, da je prejel pismo od kluba št. 49, ki predlaže, da se ostala dva kandidata v prosvetni odseku imenuje za enakopravna člana v njemu. To smo že izvršili na prejšnji seji. To pismo klubu je prislo pozneje. Stvar je torej rešena. S. Berlitz iz Detroitja glede njegovega imenovanja v ta odbor do te seje ni še odgovoril.

JSDTD

Na dnevni red pridejo zadeve, tikajoče se naših publikacij.

Tajnik-upravnik Chas. Pogorelec poda finančno poročilo za leto 1941 v podrobnostih in primerjavah.

Skupni dohodkov je bilo \$12,723.67, stroškov pa \$12,642.42. Prenos iz leta 1939 je znašal \$382.61, torej je bilo v blagajni 31. dec. 1940 \$452.04. Od te vsote je v Lawndale National banki \$302.46, v Kaspar American Bank \$120.06, in v Millard State banki \$29.52. Slednja je v likvidaciji, vsota v Kasperjevi pa je iz časa, predno je zaprla vrata. Nato je bila reorganizirana, tako vloge pa izplačuje na podlagi dohodkov imovine, katera krije te ne-likvidirane vloge.

Dohodki se dele: Proletar, naročnina, oglasi, in tiskovni sklad, \$5,269.16.

Koledar 1940, naročnina in oglasi \$2,417.05. Za prejšnje letnike koledarja prejeli \$39.-61.

Koledar 1941 — naročnina in oglasi \$2,337.17 (toliko smo namreč prejeli za letošnji koledar že koncem minulega leta).

Za knjige \$146.47. (Dohodki naše knjigarne se znižujejo, ker je nam mnogo slovenskih knjig pošlo, novih zalog pa v sedanjih razmerah nismo mogli nabaviti.

Majski glas 1940, naročnina in oglasi, \$1,986.56.

Za klišije, plačani od drugih, \$79.15. Za telefon, od drugih, \$70.47.

JZS je plačala Proletarju za prilog, v kateri je bil zapisnik XII. zborna, \$281.58. Kaspar American banka, dividende od prej pojasnjene vloge, \$7.76. Razno, \$88.69. Skupno dohodki \$12,723.67.

Izdatki (v skupnih postavkah):

Za tisk Proletarja, Am. družinske koledarja in Majski glas \$5,968.32. (Dolgi tiskarni Adriji 31. dec. 1940 je bilo za tisk Proletarca \$824.84.)

Za vezbo koledarja letnikov 1940 in 1941 ter knjig \$836.78.

Klišije za koledar in Majski glas \$176.01. (Dolgi klišarni je 31. decembra znašal za letošnji koledar še \$181.18.)

Matrice slik za v list, Majski glas in koledar \$76.50.

Plače v uradu, izredna pomoč in honorarji \$2,805.00.

Poština in telefon \$520.60.

Potrebsčine za urad \$176.52.

Social Security davek, federalni in državni davek, zavarovalnina in pravni stroški \$139.40.

Bančna poslužba \$27.44. Stanarin \$300.00. Odplačilo na posojilo v JSLA \$74.85. Za knjige \$15.25.

Provizija zastopnikom od oglasov v koledarju, Majskem glasu in listu, od naročnin in prodajanja koledarja ter knjig \$1,505.60. Razno \$31.97. Skupaj \$12,654.24.

Obveznosti Proletarju, gotovina in druga imovina je 31. dec. znašala \$3,566.90, obveznosti Proletarca drugim pa \$3,661.52. Torej so obveznosti bile

večje kot imovina v vsoti \$94.-čne. Skliče naj se sestanke v vsaki naselbini, kjer je to izvedljivo in imamo v nji klub JSZ, da se na njemu izvodi odbor, stike z okrožnimi odbori pa naj vrši korespondenčni tajnik. Smatra, da naj bi to naložno prevzel Joseph Drasler. Predlog podpiran.

Drasler pojasnjuje, da je že korespondiral o tem in omenja razne majše ljudi po naselbinah, ki so bili na obisku v Chicago in jih je skušal pridobiti za to delo. A smatra, da so večinoma interesirani v druge stvari.

Razprave k predlogu se udeleže Molek, Vider in Godina, ki govore o možnostih in nemožnostih takih akcij, na kar je predlog sprejet.

Razno. — F. Zaitz govori o krizi Jugoslavije in smatra, da bo treba k temu problemu vzeti tako določeno stališče. Molek pravi, da je največ kar moremo, osnovati pomočno akcijo, in to je naloga, ki spada podpornim organizacijam. Svoja mnenja izrazijo nato še Godina, Tauchard, Anton Zaitz, Vider in nato spet Molek. V splošnem so navajali nazor, da stvar ni še toliko skristolizirana, da bi mogli sedaj kaj definitivnega skleniti, razen kar že imamo v svojem programu. (Ta seja se je vrnila dva dni prej predno je Hitler udrl v Jugoslavijo.)

Seja zaključena ob 10.45 zvečer.

Glas primorskega Slovenca

Rojak, ki je doma s Primorskima, piše:

"Ko je pol milijona naših ljudi bilo dodeljenih Italiji in nato so padli še v fašizem, in bili v veliki bedi, v razrušenih vseh, se ni nihče zmenil, da bi organiziral zanje relifno akcijo. A sedaj, ko se je fašizmu podala vsa Slovenija, in brez odpora, je pa vse pokoncu za relif in s klici na pomoč. Jaz pravim temu dvojna mera. Je žalostno, kar se je dogodilo pred 23. leti in je hudo sedaj, a čemu naj se pomaga v enem slučaju, ne pa v drugem, ki je bil prav tako tragičen?"

Prijatelj, ki je nam poslal to kritično mnenje, je dejal, da će ga objavimo, naj to storimo brez njegovega podpisa, ker ima tehten razlog, čemu se noče izpostaviti javnosti.

Hitlerjeva samozavest

V nedeljo 4. maja je Hitler v svojem govoru v rajhstagu izjavil, da je Nemčija nepremagljiva, neglede koliko držav se organizira za vojno proti nji. V mislih je imel Zed. države. Ni pa obljubil Nemcem, da bo zmagal že v tem letu. S takimi obetanji postaja skop.

Z ničemer ne koristite Proletarju bolj kakor s pridobivanjem novih naročnikov.

Ste Majski Glas že na naročili?

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

Za ples igrata GRADIŠEK in OMERZA.

Vstopnina: v predprodaji 35c, pri blagajni 40c, samo za ples zvečer 25c.

BOGOMIR MAGAJNA:

Fantazija na Ratitovcu

(Nadaljevanje.)

Tista noč pa je bila čudna, nad vse prečudna. Grmenje je stresalo barako. Strmel sem dolgo skozi temo proti vratom, potem sem se spasil počasi kot jazbec iz brloga, iz barake. Viha mi je bila z nalinom v obraz. Strele so krizale kot roj orjaskih kresnic vso kotlino in ni bilo presledka med gromi, ob katerih so se stresale skale. Počasi sem lezel po bregu med smrekami navzgor in se naslonil s hrbotom na eno izmed njih. Dež, ki je bil čez obraz, mi je sleplil oči. Možgane mi je preblisnila čudna misel, polna silne in napete radovnosti: "Če si Ti res nekje, pokaži to sedaj!" A še preden sem misel izgovoril, sem se zavedel nenege nesmisla in odpri oči. — Mraz je naraščal od hipa do hipa in mi stresal telo. Tuk nad smrekami so drvele črne mase polne bliskajočega se ognja. Potem so počasi, počasi zamirali gromi in ugašali bliški. Črni zastor nad glavo se je pretiral. Krog odprtine je začel reko kot v ognju in skoznjo je planilo med smreke

• • KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE • •

KOMENTARJI

Relifna akcija bodisi v pomoci tej ali oni deželi, je lahko nepristranska in poštena. A prav tako lahko, morda se lagje, se jo tudi zlorablja. Iz podatkov državnega departmента, kateremu se morajo javiti vse pomožne akcije, ki delujejo za tujezemstvo, je razvidno, da so nekateri "relifi" vzelakor včas komunisti, zase celo do 98 odstotkov nabranega denarja. Seveda za "stroske" in plače. Relif se lahko zlorablja tudi v političnih namenih. To se dogaja skoro prav v vsaki pomožni akciji, kjer imajo besedo ljudje, ki jim je njihov "jaz" prvo in relif pa le pomožno sredstvo. Postavljajo se pred politiki, češ, poglejte naš vpliv, hlimijo patriotizem, in se prilizujejo onim, katere priznavajo za višje od sebe. Cleveland, pa ki ima samoponos in akcijo res smatra za pošteno, idealistično podvzetje, se to laskanje, klečeplazenje in bahanje gnus.

Kanadski Glas, ki izhaja v Winnipegu, Kanada, komentira v izdaji z dne 29. aprila notico o Proletarju, v kateri je bilo rečeno, da je dala Sovjetska Unija Jugoslaviji v njeni nijkritičnejši ur "moralno pomoč, Hitlerju pa materialno". List potrjuje, da je to bila resnica. Rusija, pod svojim sedanjim vodstvom se je izkazala za narode na Balkanu še celo slabša vodnica kot je bila zanje carjeva Rusija. Kar se tiče zaščite, pa je v tej vojni od Rusije niso prejeli prav nobene, dasi se je bolgarsko, srbsko, hravsko in tudi slovensko ljudstvo zanašalo nanjo. V Berlinu pravijo, da je Moskva bila o vseh nemških načrtih na Balkanu v napretku poučena v smislu pogodbe, ki je bila sklenjena avgusta 1939.

Proglasili so v najih vprašanjih in v kritičnih okolčinah potrebna stvar, ker svetujejo ljudjem, kako se jim je ravnat, česa naj pričakujemo in kaj naj zahtevajo. A proti hitlerizmu proglasili sami na sebi nč ne zažejo.

Konstantin Fotič, ki se še proglasila za poslanika Jugoslavije, svetuje v svojem apelu na ljudstvo, da naj bo pomožna akcija v prid Jugoslavije v rokah podpornih organizacij, katoliških župnij in srbske pravoslavne eparhije. Slednja bo nedvomno delovala tudi brez poslanikovega apeja. Ne pa več na hrvatskih župnjih, ker so pravoslavju in Srbov bolj nepriznane kot komurkoli drugemu. Kaj store slovenske župni-

je, pa bo odvisno od namigov iz Rima. Ako se mu bo slovenska duhovština tam udinjala, bo to pač imelo svoj vpliv in posledice sodevi tudi na tukajšnje slovenske gospode.

Blitzkrieg je res to za kar ga označuje pomen te besede. Dne 10. aprila je jugoslovanski poslanik Konstantin Fotič v Washingtonu spročil tisku, da je ameriški Rdeči križ Jugoslaviji takoj poslal sanitetni material v vrednosti enega milijona dolarjev. A še predno je bil Fotičev spročilo objavljeno, je bila Jugoslavija že zbitna na tla, ameriški material pa bi vzel tja: kake tri mesece časa, ako se bi Jugoslavija mogla braniti in angleška vojska morarica pa držati pot saj deloma varno. Sedaj sta Jugoslavija in Grčija proglašeni od Anglije za "od sovražne armade okupiran pas, ki se ga s tem avtomatično pritakne k blokirani celi". Ladje s potrebsčinami, ki jih je poslal ameriški rdeči križ minutne tedne Grčiji in Jugoslaviji, pa so dobine navodilo, da naj si skušajo utreti pot ene v Aleksandriji v Egiptu, druge pa v Anglijo.

Ameriški Slovenec si v prid svojega biznisa pod gesmom, da praznuje zlati jubilej, prizadeva ustvariti novo kampanjo za proglašitev škofa Baragovo svetnikom, in pa za ustavitev Baragove družbe, ki bi izdajala knjige. V slednjem bo naletel na opozicijo franciškanov v Lemontu, ki smatrajo, da spada tak biznis njim, ne pa Ameriškemu Slovencu.

"**Jugoslavijo** bo treba znova graditi", pravi Ameriška Domovina. Pravilno. Toda, treba jo bo graditi, ne pa zmrcvariti. Takšna kot je bila, je pokazala vse hibe, na kakrsne smo opozarjali, ko so jo tako neuspesno gradili, da so ji položili temelj na pesku.

"**Cuda**" se dogajajo tudi pod nacijskim "novim redom". Nekateri hrvaški in srbski pravoslavni eparhiji so sedaj, ko je padla Hrvatska in Srbija, spoznali, da je to res "imperialistična vojna". Prej so jo za takou označevali le vsled navodil kominterne — v pomoč — tretjemu rajhu...

V Floridi smatrajo, da jim komunisti in nacija ne donašajo turizma. Organizacije obojih so prepovedane.

Slovenci v Zed. državah smo imeli leta in leta težko pojasnjevati, da nismo "Austriani". Naš narod je bil povpre-

nemu Američanu neznan in le pa je prislo dva tisoč. Govorniki so bili uradnik jugoslovenskega poslanstva v Washingtonu, dr. Vladimir Rybar, sodnik Frank J. Lausche, jugoslovenski častni konzul dr. Mally, clevelandski župan Blythin in morda še par drugih, ki jih je pisec teh vrstic mogroče prezrl. Enakopravnost in Ameriška Domovina sta ugotovile, da je bila prireditev uspešna. Na sporedru je bila tudi pesem "Morje Adrijansko", a odzvalo se je zo žanjo na vajo samo 15 pevcev, kot konstatira "A. D.". Zato je moralta ta točka izostati. Prireditev je bila nepristranska, a vendar toliko pristranska, da liberalni in socialistični krogovi niso mogli sodelovati kakor bi, ce bi bila stvar res iz naroda, ne režimska. — J. P.

Zed. države so za relifne akcije po svetu že desetletja najizdatnejši studente. Od septembra 1939, ko se je pričela sedanja vojna v Evropi, pa do meseca marca, se je zbral v pomor prizadetim \$30,303,833, kot oznanja State Department zvezne vlade.

"**Denar** bo v zanesljivih rokah", pravi Ameriška Domovina v editoriju z dne 29. aprila, ko pripometa svojim čitatevjem, da naj zaupajo odboru, ki zbirajo pomoč ljudstvu Jugoslavije. Pravi pa, da je med ljudimi veliko nezaupanja in navaja razlog v vzroke. Nekateri baje nasprotujejo zato, ker se boje, da je to morda le ponovno zbiranje za "jugoslovansko republiko". Well, kolikor je takih, bodo rajše prispevali v prid osišča, aka sploh kam.

"**Imperialistična vojna**" gre komunistom na žive. Ko so izdali Anglijo, Francijo in Poljsko, so si domisljali, da bosta prvi dve Hitlerja strle in potem bo tudi Rusija uživala sadovnjene zmage. Pa jih je le načrnu Hitlerja. Taže zmage je dovolil tudi par majlin delzman in jih nato v celoti pogolnil. Eno je znano: Rusija se nič več ne postavlja s svojo nemajljivostjo, pač pa le z miroljubjem. Takšna kot je bila, je pokazala vse hibe, na kakrsne smo opozarjali, ko so jo tako neuspesno gradili, da so ji položili temelj na pesku.

"**Cuda**" se dogajajo tudi pod nacijskim "novim redom". Nekateri hrvaški in srbski pravoslavni eparhiji ter eselpisti so sedaj, ko je padla Hrvatska in Srbija, spoznali, da je to res "imperialistična vojna". Prej so jo za takou označevali le vsled navodil kominterne — v pomoč — tretjemu rajhu...

V Clevelandu so imeli v soboto 26. aprila v Glasbeni dvorani (Music Hall) "prvo javno manifestacijo ameriških Jugoslovjan." Za takšno jo je označila Ameriška domovina. Pričakovali so, da bodo vsi sedeži polni. Jih je tri tisoč, ljudi

na koncertu "SAVE" BO NUDIL IZREDNO BOGAT SPORED

Chicago, Ill. — Prihodnje nedeljo 11. maja bo v dvorani SNPJ koncert našega pevskega zborja Sava. Prične se ob 3. pooldine. Pod pogojem seveda, da se ga udeležite ob 3., namesto po ure pozneje.

Dvorana bo odprta že ob 2. Vstopnice v predprodaji so po 35c, pri blagajni pa 40c. Ako jih še nimate in si jih želite rezervirati po predprodajni ceni, poklicite po telefonu tajnika kluba št. 1 Chas. Pogorelica, Rockwell 2864.

Sposed bo imel dva dela. V prvem nastopi mešan zbor s pesmami: "Prisega rdeči zastavi", "Prezgodne cvetlice", "Zimski maj", "Padel list z javora", "Rožmarin", v katerem poje solospes Alice Artach, "Prebujenje duhov" in "Vencak narodnih pesmi".

Poleg tega nastopi v prvem delu oktet, v katerem bodo peli Alice Artach, Mildred Simčič, Marge Božičnik, Frances Saitz, Edward Drasler, Ernest Dresher, Frank Vidmar in Anton Garden.

Carl Church zapoje v solo-sprevu par pesmi. Na klavir ga bo spremila Mary Oyen.

Zborovodja Save je Jacob

listom, dočim nacijski propagandi ni delal nikakih ovir. Vrh tega je zatrl najzvestejše elemente demokracije, kar se sedaj, da posnemamo neki drugi slovenski list, "lahko pove".

J. M. Trunk se tolazi, da bo žaga roka ostane nad njimi (nad fašističnimi in nacijskimi zmagovaleci v Evropi) in jih bo udarila. Pravi, da je ta (božja roka) močnejša od vsake železne pošasti. To se le tako zapise. Božja roka je neutralna, kakor je bila v vsaki prejšnji vojni. Hitler zatrjuje, da je Bog na njegovi strani. Ogromna večina katoliške duhovštine v Evropi molji prostovoljno ali pa prisiljeno za fašistični novi red. Velik del — najvplivnejši del katoliške duhovštine v Zed. državah deluje neposredno za poraz Anglike in s tem za zmagajo fašizmu. Na "božjo roko" se nič ne zanaša, nego pomaga v propagandi noč in dan, da se vladl Zed. držav namreč čim več polen pod noge. Ako bi hotel božja roka koga udariti, bi moralta najprv tlesniti po 90 odstotki katoliške hierarhije, ki dirja s fašizmom čez drin in strn.

"Father" Coughlin se je navedel za "neodvisno hrvatsko državo" toliko, da je hrvatski fašistični list v Pittsburghu poznal njegov članek preko vse strani in potem še v angleškem originalu. Tudi Coughlin piše o božji roki. On je mnenja, da pomaga nacijem tepliti Anglijo, Trunk pa bi rad, da jih bi udarila.

IZ METROPOLJE

Cleveland, Ohio. — V prejšnjem dopisu sem omenil nekaj naših naročnikov, oglaševalcev v podpornikov Proletarca.

Ko ta dopis pišem, je prvega maja. Včeraj sem obiskal Rudyja Božeglava in Dominika Lušina. Plačala sta mi njuna oglasa v Majskem glasu, vsak po štiri "copake" in po vrhu še enega v podporo predloga "Big Tonyja" iz Californije, kakor sem že zadnjič omenil, da bosta storila. Ko ta dopis končam, pa sem namenjen k Močniku in F. Zagariju. In poleg tega izvršim mimo grede še drage obiske. Pa tudi železne vode ne bo manjkalo, ker se navadno oglašam pri močnih ljudeh, ki lahko marsikaj prenesajo.

Quisling je sedaj adoptirana beseda za voditelja pete kolonje. Ko je Nemčija udarila na Norvežko, se je preko noči pojavila v njej nova vlada, kateri načeljuje norvežki naci, Quisling po imenu. Skupno z nemškimi "turisti" in z raznimi drugimi zavratnimi sredstvi je ukazil Anglijo in vrgel Norvežko Hitlerju v naročje. Od tedaj pravijo vsakemu njegovega značaja "Quisling". Hitler za "quislinge" ni nikjer v zadrugi. Tudi v Jugoslaviji jih je imel v izobilju. Napravili so jih ogromno moralne škode — krivida pa ni same njihova, nego režima, ki je bilo dovoljno slepariti pod krinko demokracije in borbe za mir?

Majski glas smo prejeli zadajo soboto 26. aprila popoldne. Tako se jih lotil razpečati in kolektati vso za oglase. Naslednji dan sem jih nekaj prodal na seji federacije SNPJ. Vzeli so jih skoro vse zastopniki. Pri federaciji sem aktivnem od njene ustanovite na prej.

Nadaljnje tri dni sem jih razpečaval s "polno paro". Prodal sem jih do 1. maja 120 iztisov in spomota kolektal oglase in se kaj drugega.

"Koliko imaš od tega," bi morda kdo vprašal. Rečem, da se v materialnem oziru to delo ne izplača, tudi ako bi imel nikel od vsakega izvoda. Pričlasi je nekaj več provizije, a človek ima z njimi toliko potov in tudi potroško, da se tudi to ne izplača. A to delo vršimo vsled požrtvovalnosti. "Brez muje se niti čevelj ne obuje," pravi pregovor.

Najtežje mi je bilo zadnjič pri razprodaji Ameriškega družinskega kolodarja. Ko sem vse razpečal pod pokroviteljstvom obeh klubov, sem pisal upravniku Pogorelicu še po 25 iztisov. Odgovoril mi je, da se posli in jih mi lahko pošlje le še osem. Kar ustrašil sem se, kajti rabi bi jih še 50. Nedvomno jih je zmanjkalo tudi v marsikateri drugi naselbini.

Pevski zbor Sava se bo torej petrudil pod vodstvom Jacoba Muha podati koncert, kakršen vse zame po letu truda in vaj. Vse, kar jim moremo dati v povračilo je, da napolnimo v nedeljo 11. maja dvorano, kar bo užitek našim in pevcom v zgodobudo, da bodo nadaljevali s svojim delom. — P. O.

seznanil tudi z Nacetom Žlembergerjem, ki je takrat tudi tam živel. Kmalu zatem sem srečal tam Toneta Gardna. To je tri kremenete osebe. (Jožeta Snoyerja sem srečal oziroma se seznanil z njim pozneje.)

Pokojnega Rebola sem potem še večkrat videl. Potovala sva oba, on z zlatnino, jaz za časopise.

Videla sva se spet lani na ohiški dan SNPJ na farmi SNPJ. "Silno sem si želeti ogledati vaše izletniške prostore," je dejal. Ugajali so mu.

Zelet je spoznati tudi mojeno Cilko. Rebol je bil namreč velik humorist, pa se je v tem slučaju zanimal, češ, pokaži no, kakšno ženo si dobil!

Tako smo se zabavali in salili, kolikor je nam dopuščal čas.

Soproni pokojnika in družini moje sožalje.

V Clevelandu smo imeli v soboto 26. aprila "skupno jugoslovansko prireditev". Za Srbje, Hrvate in Slovence. Vrsila se je v poslopu mestnega avtoritorija, ki ima 25,000 sedežev. V tem poslopu je tudi manjša dvorana s 3000 sedeži. Bila je celo ta komaj da le napolni na polnjeno. Kaj so vzroki, da nič večje udeležbe, ne vem. Lahko birek, da jih je dosti, ali pa tudi nobenega.

V naših slovenskih in v tukajšnjih angleških listih je bilo veliko reklame za ta shod. Vseeno je bila udeležba slaba. Spored je bil dober, namreč v glasbenem oziru. Tudi govor

sodnika Franca Lauscheta je bil na mestu. V slovenščini je govoril namestnik jugoslovenskega poslanika dr. Rybar, rodom iz Trsta.

V Enakopravnosti sem čital, da se Anton Šubelj, zborovodja Glasbene Matice, ogrevata za "samostojno" Hrvatovo in da opravljajo tudi ustanovitev samostojne Slovaške. Bilo bi dobro, da to reč tudi on pojasni svoje strani, da bomo čuli oboznačen. — Anton Jankovich.

Seja klubu št. 27 JSZ

Cleveland, O. — Redna seja klubu št. 27 JSZ bo prihodnji petek, dne 9. maja, ob 8. zvezčer v navadnih prostorih. Sodružni in sodružice, udeležite se je v polnem številu. Skušajte pridobiti klubu tudi kaj novih članov. Kajti čimveč nas bo, lažje bo delo v razširjanju naših idej. — John Krebel, tajnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Prejeli smo nekaj dopisov, ki se pečajo s prihodnjo konvencijo SNPJ, ki kritizirajo našem hotelske dvorane za konvenčni prostor in navajajo razna druga kritična mnenja.

Vsem naj bo omenjeno, da te vrste dopisi spadajo v glasino prizadete organizacije, ne pa v naš list.

Z ničemer ne koristite Proletarca bolj kakor s pridobivanjem novih naročnikov.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Nadaljevanje s 1. strani.

Vinsenova predloga v zveznem kongresu proti stavkam božkone sprejeta. Nasprotujeji AFL in CIO. Toda mnogi kongresniki smatrajo, da se je letos dogodilo toliko neupravičenih stavk, posebno takih, v katerih se tepe unija z unijo, da je nekaj potrebnega ukreniti.

Oboroževanje in vojna pomenuje višanje davkov in večanje cen živiljenjskih potrebsčin. Poleg tega pa tudi milijarde dolga. V uredbi in v svetovnem položaju v kakovrem smo, se tem rečem ni mogoče iz

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SVOBODA PRILIKE

Prilike dostikrati zanesejo pogovor na svobodo zlasti v tej deželi, o kateri lahko vsaj z nekoliko upravičenost trdimo, da je demokracija. Kar ima človek na sveu, ima tudi na jeziku. In komu ni ravno svoboda pri srcu? Pa radi govorimo o svobodi tiska, vesti, govorja in mirega zborovanja. Vendar pa se razplete naša govorica tudi o veliki vrednosti tega, da sme tukajšnji človek odkloniti delo, kadar se mu zdaj prav tako. Ali če ne smemo podcenjevati tiste vrednosti, je pa tudi ne moremo previsoko ceniti. Kajti tudi ta svobodski je hudo omejena, kar vedo veliko bolje tisti, ki so odvisni od mezd, kakor pa oni, ki jih plačujejo.

Res si more človek v tej deželi svobodno izbirati delo ter ga tudi odklanjati po lastni volji. Ali ker nima delavec navadno nobenih zalog in virov razen tistih, ki jih morda lahko pričakuje od svoje unije, če je v kateri, a brez zasluka pa ne more dolgo izhajati, je odklopnitev dela nemogoča in on je tako docela odvisen od onih, ki lastujejo sredstva za pridobivanje. Primoran je sprejeti delo po vsaki ceni ali pa stradati.

Toda še je važnejša svobodina, ki se le malokrat razpravlja med nami. Biti prost omejitev, ki zabranjujejo ljudem uživanje življenjskih dobrov, je vse kaj drugega kakor pa imeti svoboden dostop do njih. Svoboda dostopa do dobrih reči, svoboda prilike je tisto, kar manjka širokim ljudskim plastem in kar zahteva človeška pravčnost.

Tu v tej deželi se lahko človek nosi in živi, kakor se mu pač že zdaj prav. Lahko hodit v gledališča, obiskuje koncerte, zabavališča in igrališča, letuje po najrazkošnejših letoviščih, se vozi na vlakih, motornih vozilih in letalih, je in pije, kakor in kolikor mu sreče le poželi. Nobena postava mu ne prepoveduje tega. Postavno je svoboden v vseh teh rečeh. Vse so mu dovoljene, nobena pre-povedana.

Ali to postavno dovoljenje pa še ni dejanska prilika. Dovoljenje je oddaljeno od priložnosti, kakor je severni tečaj oddaljen od južnega.

Delavcu je dovoljeno iti n. pr. v najlepše in najdobnejše kopališče v deželi. Pa mu kaj pomaga to, ko pa mu manjka prilike za kaj takega? Tisto formalno dovoljenje je brez vsa-kršnega pomena zanj. On ostane še vseeno celo leto v svojem tesnem in zadehlem stanovanju blizu tovarne, kjer se muči za košček kruha in kopiti premoženje svojemu delodajalcu leto za letom, če ga prej ne vrže na cesto, čeprav mu je oddih v čistem in svežem zraku na tanko tak potreben kakor naj-imovitejšemu človeku.

Zaradi prava svoboda, svoboda, ki kaj zaleže, je sila redka. Čemu naj je vse svoboda revni delavški ženi ob zapeljivih oglednih oknih bogatih in sijajnih

trgovin?! Kača v žepu skrēi svobodo na ničlo pri devetindevedesetih ljudeh od vsakih sto, ki si poželjivo in zaman ogledujejo tiste življenjske dobre tamkaj. V tem oziru je svoba-da mrtva črka ogromni večini ljudskih množic.

Delavec gre lahko na delo, ki si ga izbere. Ali ni pa toliko svoboden, da bi ne hodil v delavnico. Tudi se na videz zdi, da lahko pove svojemu delovalj, kaj misli o njem in njegovih metodah z ozirom na delo v tisti tovarni. Pa kaj mu pomaga ta svoboda, ko pa je njegova prilika omejena s potrebo, da si obdrži delo. Tista potreba mu zavezeju jezik glede stvari, ki se ga najbolj tičejo. Njegovo usakdanje opravilo, obsežnost in kontrola tiste na-lage in njegova svoboda v delavnici, to vse pomeni zanj več, neskočno več kakor mnoge toliko povzdigovane svoboščine v demokraciji. Njegova svobo-va v tem, da lahko zapusti svoje delo ter si isče drugega sedaj, ko preži na tisoče nezaposlenih ljudi na tisto njegovo mesto v delavnici skoro za vsa-kršnem ceno, je očvidno tudi omejena. Saj je med njim in ko-šenim možem, ki se mu pravi glad, le kaj malo časa. Kajti njegova mezda je tako prera-čunana, da more izhajati ob nej sila skromno in siromašno le komaj tedaj, ko si jo služi s trdim in napornim delom.

Če naj pomeni osebna svoboda to, da človek lahko izraža svojo osebnost v mislih, besedah in dejanjih, potem je treba še nečesa več kakor formalne prostosti od omejitev.

Resnična svoboda zahteva priliko za vse in dežela, v kateri nima na milijone delavev niti dostopno plačanega dela, niti ne prilike za uživanje nje-govih sadov, dežela, v kateri je vsega na pretek, a je klub te-mu več kakor 40 milijonov lju-dim v pomanjkanju, dežela, v kateri nimajo ogromne množice ljudi prilike za izobrazbo in izberbo poklica pa skoro nobene zdravstvene oskrbe, bi se pač morala vse bolj pobrigati za vse te reči ter dati ljudem svobo-do, ki je nimajo, a jo potrebujejo najbolj — svobodo pri-like.

NARODNA DOLŽNOST

Predkratki je neki naš roj-ak poslal v tiskovni sklad mo-jega besednjaka znesek po \$5.00 s tole pripombo: "Narodna dolžnost mi narekuje to, da Vam posiljam to vstopico v na-men Vašega za nas vse tako potrebrega in koristnega priza-devanja. Za besednjak pošljem denar, ko izide."

Gibanje za izdanie mojega besednjaka, je pravkar v svojem prvem zamahu. Posamezne osebe se v čimdalje večjem številu oglašajo s prispevki in nato.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — O smrti so-druga Johna Rebola je bilo že poročano. Njegov pogreb se je vršil 23. aprila. Članstvo društva št. 13 SNPJ, cigar predsednik je bil dvajset let, se je zbral v obilnem številu, da ga spremi na njegov poslednji poti. Odkorakalo je iz društve dvorane v Boydsburgu z društvom zastavo na čelu na dom pokojnika, ki je skoraj pol milje stran.

Podpisani, kot je bilo poročano že zadnjic, se je poslovil od njega v imenu društva št. 13 SNPJ, kluba Naprej št. 11 JSZ, Proletarca, Posvete in JSZ.

Kot sem že pisal prej, mi je bilo govoriti v tem slučaju silno težko. Ob mnogih rakvah sem že nastopil, od marsikaterega prijatelja se že poslovil. A tå pa mi je bilo izredno hudo. Poslavljali sem se od prijatelja, s katerim sva delala skupaj do-kaj let, se cesetokrat sprašal, da je danes malo, ki bi verjeli, da bi bila sovjetska armada sposobna odbiti nemško invazijsko, kadar in ako se dogodi.

Očitno je, da ako pada Velika Britanija, bo to ob enem potraz tudi za Sovjetsko Unijo. Hitler ji ne bo za pomoč, ki mu je dala v njegovem imperialistični vojni, prav nič hvalenega jo pozval na obračun, kot je objubljal, da bo storil, pre-dno se je iz praktičnih razlogov odločil skleniti "pogodbo prijateljstva" z "mongolskimi barbarji".

Pohlep po Ukrajini

Ako bi bila v Rusiji svoboda zeka in zborovanja, bi Stalina

Glavar Irske, Eamon de Valera (na desni), pravi, da se bo njegova država borila proti komukoli, ki bi jo napadel. V bistvu je Irska v tej vojni zavezница Hitlerja, enako tudi irska katoliška duhovščina v Žed. državah.

sijo, naj vsako po svoje pomaga tež naši skupni narodni za-devi. Slovensko samostojno podporno društvo v Waukeganu se je zadnji teden odzvalo klicu narodne dolžnosti. Na drugem mestu v tem listu la-hko citate, kako imenito se je obnesla ta naša vrla organizacija v tem oziru.

Tudi naših socialističnih klubov, ki jih je opaziti pri vsem naprednem kulturnem po-kretu v ospredju, ne bi smelo manjkati v tej kampanji.

Če pritisnejo vse naše javne ustanove v tem mesecu, pojde rokopis mojega besednjaka la-hko že prihodnji mesec v tiskarno.

Narodna dolžnost kliče vse k takojšnjemu sodelovanju.

ALI "ZIVLJENJSKI" ALI "ZIVLJENSKI"?

Zadnji teden je bilo v tej koloni opaziti pridevnik "življenjski" najmanj trikrat v obliki "življenski", čeprav ga je pisec tistih vrstic pisal v prvi. Zato nastane vprašanje, kateri je vsega na pretek, a je klub te-mu več kakor 40 milijonov lju-dim v pomanjkanju, dežela, v kateri nimajo ogromne množice ljudi prilike za izobrazbo in izberbo poklica pa skoro nobene zdravstvene oskrbe, bi se pač morala vse bolj pobrigati za vse te reči ter dati ljudem svobo-do, ki je nimajo, a jo potrebujejo najbolj — svobodo pri-like.

Resnična svoboda zahteva priliko za vse in dežela, v kateri nima na milijone delavev niti dostopno plačanega dela, niti ne prilike za uživanje nje-govih sadov, dežela, v kateri je vsega na pretek, a je klub te-mu več kakor 40 milijonov lju-dim v pomanjkanju, dežela, v kateri nimajo ogromne množice ljudi prilike za izobrazbo in izberbo poklica pa skoro nobene zdravstvene oskrbe, bi se pač morala vse bolj pobrigati za vse te reči ter dati ljudem svobo-do, ki je nimajo, a jo potrebujejo najbolj — svobodo pri-like.

Kdor piše "življenski", morače dosleden, pisati tudi "stanovanski", "gospodinski", "bo-hinski", "konski", "svinski", itd., kar pa je vse napak in v ostem nasprotju s pravili na-sega pravopisna.

Pridevniško obrazilo "ski" se pritiška deblu tiste besede, iz katere se hoče narediti pridevnik z njim. Deblo samostal-nika "življenje" je "živiljen" in pridevnik iz te besede z obrazilom "ski" se ima potem takem pravilno glasiti "življenski", kar pa so pravilne tudi oblike "stanovanjski", "gospodinjski", "bohinski", "konjski", "svinski" itd.

Udeležba je bila dobra, dasi-ni bila tolikšna kakor lani. V predvajanju sporeda so odnesli krono pevci in pevke soc. Zarje iz Cleveland. Škoda, ker nimamo prilike, da jih bi večkrat poslušali. Kakor škrjančki, so žvrgoleli. Večinoma so nastopili v duetih in solos-pevih. Zarja in klub št. 27 JSZ sta na to mlado generacijo pevcev in pevki lahko ponosna.

Naše delo in naše žrtve to-rej niso bile vržene proč. Ne morem popisati čuvstev, ki smo jih imeli, ko so peli v naši mali dvorani. Se naslednji dan so ljudje govorili, kako fino je bilo predvajano slovensko petje.

Govornik je bil mladi sodrug Turkman. Svojo nalogo je prav dobro izvršil. Ako bi mi imeli takega sodruga kakor je Turkman, ali sodružico kot je Jose-pha Turk, bilo bi veselje de-lati in tudi boljše uspehe bi imeli.

S pevci sta prišla tudi sodru-ga Krebel in Zorko. Oba sta starci korenini v našem delav-skem gibanju. Zorko je nekoč že živel v teh krajinah. Krebel je vzhodno sedanjim težavam, ki nam najoča od vsepovod, se optimist in ima vero v bodočnost.

Škoda, ker smo imeli z nji-ma in drugimi tukajšnjimi so-drugi tako malo časa za po-menke. Opravljati smo namreč morali potrebne posle na pri-redivi in v pripravah, pa ni bilo priložnosti, da si bi segli ne le v roke nego se tudi kaj več po-govorili o tem in onem. Nekaj več sta bila vsaj naslednji dan skupaj s s. Vitezom.

Podpisani, kot je bilo poročano že zadnjic, se je poslovil od njega v imenu društva št. 13 SNPJ, kluba Naprej št. 11 JSZ, Proletarca, Posvete in JSZ.

Kot sem že pisal prej, mi je bilo govoriti v tem slučaju silno težko. Ob mnogih rakvah sem že nastopil, od marsikaterega prijatelja se že poslovil. A tå pa mi je bilo izredno hudo. Poslavljali sem se od prijatelja, s katerim sva delala skupaj do-kaj let, se cesetokrat sprašal, da je danes malo, ki bi verjeli,

da bi bila sovjetska armada sposobna odbiti nemško invazijsko, kadar in ako se dogodi.

Ljudstvo v Rusiji lahko vz-

klikajo "slava Stalini", ker ga je obvaroval vojne, toda Hitler si misli svoje in čaka.

Pohlep po Ukrajini

Ako bi bila v Rusiji svoboda zeka in zborovanja, bi Stalina

Med udeleženci na slavnosti je bil tudi naš star pionir Na-ce Zlemlberger. Posnetke smo imeli iz mnogih okoliških na-selbin.

Posebno zahvalo izrekam ženskam; omenim naj vsaj na-katerje: Albino Kravanjo, Julija Kobler, obe iz Glencoe, in Rose Škof iz Bartona, ki so po-magale na priredbi; enako je dela žena podpisane po-poldne in zvečer. Pogreb teh pa sodruži Vitez, Blatnik, Skoff, Mihelčič, Matko, Tine Kobler in več drugih je pri čem pomaga-galo, da se je delo gladko opravljalo.

V nedeljo 25. maja se vrši za to okrožje na Bartonu pri s. Škofu konferenca Prosvetne matice. Po zborovanju bo domača zabava. Vsa pridružena društva so bila povabljena, da pošljejo zastopnike.

Ker bo konferenca vsled sedanjih kritičnih časov zelo va-žna, apeliramo, da se je ude-ležite v čimvečjem številu.

Ko bo končana ta seja, se prične seja Ameriške Slovenske Progresivne Zveze za Bel-mont County. Ena izmed toč sporeda bo razprava o bodočnosti te organizacije.

Na seji federacije društva SNPJ je bilo sklenjeno, da se snidejo zastopniki na ta dan (25. maja) in se domenijo glede vožnje na ohiskski dan SNPJ dne 4. julija, ki bo v Girardu. Imamo torej tri važne sestanke na en in isti dan pri Škofu v Bartonu, to je, 25. maja.

Govorili bomo o našem sta-lišču, kakšno naj bo, kako naj se ravnamo v sedanjih razmerah in o vseh drugih omenje-nih zadevah.

Joseph Snay, tajnik-blagajnik Konference JSZ in Prosvetne matice za vzhodni Ohio.

Slovensko samostojno pod-porno društvo, Waukegan, III., poslalo \$68.05 izdanju Novakovega besednjaka v podporo

Slovensko samostojno podporno društvo v Waukeganu, III., mi je zadnji teden poslalo znesek po \$50 kot svoj prostovoljni prispevek v tiskovni sklad Novakovega besednjaka ter si za ostalih \$18.05 naročilo pet izvodov te splošno koristne in potrebne knjige, kateri je cena po \$3.50 z dodatkom po 11c prodajnega davka.

Sedaj je gibanje za urenje-nje tega narodnega podvezetja v polnem zamahu po celi Ameriki in vse naše javne ustanove pa vse tisti, ki zmorejo, se poz-vajo in prosijo, naj nam pri tem pomagajo vsak po svojih močeh. Prispevki in naročila pa pošljili na slednji naslov:

Mrs. Agnes Novak, 2506 N. Clark St., Chicago, Ill.

Koliko je Amerika lani popila

Lani so Amerikanci popili več žganja in vina in manj piva kot predlagani. Použitje opojnih pijač je padlo skoraj za 12 milijonov galon. Letos je pa ravno narobe. V tem letu se je doslej popilo več piva kakor pa žganja.

Nazivlje dejstvu, da se je po-uzitje opojnih pijač zmanjšalo, se lani popilo žganja, vina in piva za nič manj kakor \$3,284,898,266, ali za \$53,411,277 več kakor predlagan. To pa zato, ker so lani ljudje popili več žganja. Povprečno pride na vsako osebo 13.73 galone ali \$24.93 na leto.

Piva je bilo lani 31,320,751 galon manj prodanega kakor predlagani. Použitje žganja pijač se je povečalo za 6,342,000 galon, vina pa za 13,000,000 galon. Vseh alkoholnih pijač se je lani popilo 1,812,351,161 galon.

V prvih 60 dneh letosnjega leta so ljudje popili 6,789,000 galon manj piva kakor v istem času lansko leto. Tudi vina se je za 860,000 galon več popilo letos v prvih dveh mesecih kakor lani, ampak žganja pijač pa letos 24,000 galon manj popije vsak dan, kakor se jih je lani.

Ako v vaši naselbini ni soci-kluba, pristopite v JSZ kot po-sameznik. Članarina

PROLETAREC

DO IT NOW!

If you have delayed ordering your copy of the May Herald or for any other reason have not yet read the 1941 edition of this popular Slovene-English magazine, why not take time out to do it immediately?

Only a limited number of copies are still on hand and orders are being filled on the "first come, first served" basis.

Between its covers you will find 30 Slovene and 7 English articles, all appropriately illustrated.

The May Herald is edited from the standpoint of pleasing its readers with the kind of reading fare they best enjoy, rather than turning it into a money-making machine.

Readers far and wide, of every taste and opinion, have already expressed themselves about the May Herald. And even the most critical, who never fail to find points on which to criticize, have expressed words of highest praise for the publication in general.

Slovenes in this country publish so few magazines, especially magazines with an English section in which second-generation Slovene writers find expression, that you are doing yourself a grave injustice by passing up the May Herald.

Order your copy today, from Proletarec.

BOOK FRONT

BETWEEN TWO WORLDS. By Upton Sinclair. (The Viking Press. \$3.00).

Only last year Upton Sinclair published his best seller *World's End* which sketched the end of the world of the 1910's and conveyed the reader to the new world of the turbulent twenties. *Between Two Worlds*, Sinclair's latest offering in the literary field takes the reader into the twenties and up to the notorious volcanic Black Friday in October of 1929.

As *World's End* was a history of the teens, so *Between Two Worlds* reviews the twenties and between these two books the reader is left dangling mid-air impatiently waiting for Sinclair to project him into another world, which most likely will be forthcoming in another Sinclairian literary contribution. Here's hoping that it will be soon.

The Story of 'World's End'

In *World's End* the reader was taken into the life of Lanny Budd, the fictitious American youth, the illegitimate son of a wealthy American munitions maker and a lovely model, from a thirteen-year-old lad to the secretary of the American delegation to the peace conferences. After days of play around Paris and the Riviera, meeting high society, advising his mother in her love affairs, through days of international intrigue, with a gradual growing sympathy for the under-dog and the poverty-stricken, Lanny finally returns to the Riviera to devote himself to music and philosophy, determined that if he cannot do anything to save the world he would not be a part in a scheme to destroy it.

Around the life of Lanny Budd, in *World's End*, was interwoven the history of the teens with such personalities as George Bernard Shaw, Woodrow Wilson, Lincoln Steffens, Isadora Duncan, Zaharoff, George D. Herron vividly painted into the scene.

From Adolescence to Manhood

Between Two Worlds continues the story of Lanny Budd from adolescence to manhood; with artist's model, mistress of munitions maker Robbie Budd, mother of Lanny, alias Mme. Detaze, alias Mme. Dingle persisting in her rapturous love-hungry life just as she did in *World's End* but with a bit more stability, still looking to her

"May Herald"

Foremost English-Slovene Publication of the Day

80 illustrated pages of short stories, poems, and articles of general interest about our people and their activities throughout the past 36 years. For the small price of twenty-five cents, a bigger publication than you can buy anywhere on the newsstands.

Order a copy or more and sell them among your reading friends.

Order from:

Proletarec

2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

son for advice in her armours; Lanny ventures into the field of love, selecting his first amie—Marie de Bruyne, married, twice his age, only to loose her by death; the youth's affairs of the heart become the fictional part of this historic novel, but he reserves the capitulation to matrimony for an American heiress with oodles of money. Black Friday, 1929, finds Lanny saving his dad from the fate of many a man-who-had-money-but-now-hasn't-a-cent. He does this only on conditions that Robbie Budd promise he will not play the market again.

The activities of the three self-styled musketeers of the arts—Lanny, Kurt, his blonde aryan friend, Beauty Budd's amie, who turns Nazi, leaves Beauty to marry and raise children for the then budding aryan State which was yet to rear its ugly head in Germany, and Rick, crippled English aviator and writer—add much to the interest of this novel.

Lanny Returns to Politics

Lanny, who in *World's End* returned to the Riviera determined that if he cannot save the world he would not be a part in its destruction, finds himself in *Between Two Worlds* once again involved in political escapades, going to the extent of being evicted from Mussolini's Italy because of his anti-fascist sympathies and his "pink" leaning. The murder of Matteotti, Italian socialist, by the "Blessed Little Pouter Pigeon's" castor-oil henchmen is one of the many historic scenes Sinclair pictures in his latest literary contribution.

History parades through chapter after chapter in this book. Sinclair forcefully reviews the story of those hectic days; men who played a part in those tumultuous, mad 1920's re-enact their roles in *Between Two Worlds*. Among those strutting the stage of world characters in Sinclair's panoramas besides those who have already appeared in *World's End* are U. S. Ambassador Child, Leon Blum, Mussolini, Italo Balbo, Litvinov, Matteotti, Jo Davidson and the painter of yesterday, the madman of today, Adolf Hitler.

Fascinating and intriguing

One need not read *World's End* to enjoy Sinclair's latest literary achievement; nor need he have a synopsis of what has gone before the present volume. *Between Two Worlds* is a complete novel in itself: fascinating, intriguing, spicy, well-written, helping the reader to a better understanding of the days just passed and perhaps giving a clue to the days yet to come.

WHY NOT?

Diner: "Waiter, look at this piece of chicken on my plate. It's nothing but skin and bone!"

Waiter (inquiringly): "Yes, sir. Did you—er—did you want some of the feathers too?"

ATTEND SAVA'S CONCERT SUNDAY, MAY 11

At

SNPJ Hall, 2657 S. Lawndale Ave.

Selections by entire chorus and "Sava octette"—solo numbers and operetta "Snubací."

Admission 35c, advance sale, 40c at the door.

Dancing after the concert Gradišek-Omerza Orchestra

"SAVA" INVITES YOU

CHICAGO.—This Sunday the singing society "Sava" will present its annual Spring Concert at the SNPJ hall.

Savans have prepared a fine program. You can convince yourself of that by turning to the inside pages of this issue where the entire program is printed.

The operetta "Snubací" will make up the second part of the program, while selections by the entire chorus and octette, as well as solo numbers, will be heard in the earlier part of the concert.

For dancing which is scheduled for the evening, the Gradišek-Omerza Orchestra will play.

Although "Sava" has its devoted following of music and song lovers who attend its concerts regularly, the chorus has nevertheless released a broad appeal, to the Slovanes in Chicago and environs, inviting them to spend the day with the Savans, amid song, laughter and good comradeship.

CONSUMER'S NOTES

A Column of Useful Household

BUYING A REFRIGERATOR THIS SPRING?

Check the size, as well as the price, when you buy a refrigerator, advises the Consumers' Guide, publication of the Consumers' Council Division of the U. S. Department of Agriculture. Don't guess the size yourself, says the Guide. "If the information isn't on the label, insist on it from the salesman."

Experts say a 3 cubic foot refrigerator is minimum size for 2 people, and a family of 4 will need a 6 cubic foot refrigerator. And a cubic foot for every additional 2 members in the family.

You also have to take your special needs into consideration. If you live within a stone's throw of the grocery store, this space may be sufficient. People 20 minutes out of a country road will need a slightly larger box. Urban families who entertain a lot and farm families who use their family refrigerator to keep their dairy products cool until market time will need more space than the amount which the Bureau of Home Economics recommends for average families.

Check the amount of shelf space too. Refrigerators of the same cubic footage do not always have the same number of square feet of shelf space. When buying a refrigerator you should see whether there is enough distance between the shelves for the containers you use, and enough room on the milk shelf for milk and tall beverage bottles."

DON'T BELIEVE THESE MILK FALLACIES

Consumers' Guide lists some popular fallacies about milk and says this about them:

Fallacy: Thunder sours milk and cream. **Fact:** Thunder does not sour milk and cream. These products are soured by bacteria which multiply most rapidly in warm milk or cream during warm months, and thunderstorms usually occur in warm weather. Milk and cream kept in a refrigerator at proper temperatures are in no danger from hot weather.

Fallacy: Milk products should not be eaten in combination with fish or meat. **Fact:** Actually dietitians say that any food which can be eaten separately can be eaten in combination with equal safety.

Fallacy: Skim milk is worthless. **Fact:** Skin milk contains the important milk materials, milk sugar, milk proteins, and Vitamin G (riboflavin). For these nutrients it is just as valuable a food as whole milk.

Fallacy: Pasteurized milk doesn't taste as good as raw milk. **Fact:** Actually, taste tests show that properly pasteurized milk cannot be told from raw milk.

Fascinating and intriguing

One need not read *World's End* to enjoy Sinclair's latest literary achievement; nor need he have a synopsis of what has gone before the present volume. *Between Two Worlds* is a complete novel in itself: fascinating, intriguing, spicy, well-written, helping the reader to a better understanding of the days just passed and perhaps giving a clue to the days yet to come.

CHICAGO, ILL., May 7, 1941.

Social Security and the New Job

SNPJ HALL, 2657 S. LAWNDALE AVE.

325 17 9999

EMPLOYEE ACCOUNT NO. TOTAL EARNINGS TO DATE

SERIAL 9999 4 H BOYER

EARNINGS PERIOD MONTH

9999 991437284 105000 6371 010

9999 991437284 105000 12371 010

9999 991437284 210000 000 000

9999 991437284 50000 3581 010

9999 991437284 55000 6581 010

9999 991437284 50000 000 000

9999 991437284 420000 000 000

9999 991437284 50000 000 000

9999 991437284 55000 000 000

9999 991437284 63000 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000

9999 991437284 73500 000 000